

1913

საბავშვო

საბავშვო
მხარდა

მხარე წამოგებითვის.

03 ლ 06 0.

№ 14

Q. 14
შ. ა. შ.

მეცნიერება

საქართველოს
მეცნიერებათა
აკადემია

წიგნი 80-IX.

№ 14.

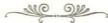
თბილისი, 1913 წ.

ჩ ე მ ი ა.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — ჩემია, — სურ.	1
II — ბეჯითი ლაღო, — დეკსი ო. სიხარულისა	3
III — ლიმაზა, — ღუო იმნაძისა.	5
IV — ჩიტ-ბელურა, — ხაღხური ზღაპარი, გადგქსილი, (გაგრქე- ღება) სტეფ. ძამასტარიშვილისა (კორტოზა).	10
V — დათვი და ბავშვი, — რობერტისა (თარგმ.) შაგიტასი	16
VI — მკითხველის წერილები.	22
VII — გასართობი: გეოგრაფიული ამოცანა, შარადა, რე- ბუსი და აღსნა	23

გეჯითი ლაღო.

ღუღღა ეხა სიმინდის,
ფოთლები შეაძრიალა,
ძირს დაიხარა, დაჭუარა
ნაძი ანკარა, ცქრიალა.

ლაღოც ესტუმრა ენასა,
ძივ თოხი დაატრიალა,
აკრიძხანჭულდა, შთა და ბარს
მოჭყინა ხმები წკრიალა.

ძარკლის და ძარკლის სიმინდებს,
ტრიალებს როგორც ბსრიალა,
თოხი დიდი ხნის უხმარი
კაღესა, კააბრიალა.

წინ უსწრებს ძამას კვერდში მდგომს,
მით გული გაუსხლისა;
მშობელს უხარის, ამხნეუებს
მუეათობა შეილისა.

ღაღოს თან დაბექს ეხანში
 იგაგ-არბაკთა კრებულდი;
 მასწავლებელმა აჩუქა:
 მით ორის ცახარებულდი.

დანქნების დროს მამილოს
 უციოსხეს იგაგ-არბაკებს;
 შემდეგ აუსხნის შეწირად,
 სმა-ტებილად ჩაურბაკებს.

ბეჯითობს ღაღო ეოკვლებს,
 სწავლამი სომ ჰირუელია:
 უნდა რომ ეველას აამოს,
 ეველასთვის სავებრელია.

აღელდა ეხან სიმინდის,—
 ფოთლები შეამრიბლა;
 ძირს დაცხარა, დაჭეარა
 ხამი ახეარა, ცქრიბლა.

ი. სიხარულიძე.

ლ ა მ ა ზ ა .

(უძღვნი ჩემ შვილებს—შუშანიკას და ნესტან-დარეჯანს).

მ აღამო ხანია. დასავლეთიდან ცივმა ქარმა დაჭბურა და უკვე გადაწურულ მსეს შავი ღრუბლების გროვა გადაბაყარა. მზე სწრაფად ჩაქრა, თითქოს რაღაცამ ჩაელაპაო; ღრუბლების გროვა-კი აჩქარებული გაექანა აღმოსავლეთისაკენ და სწრაფად მთელ ცანს მოედო.

— უაიძე, ღმერთო! ნენაი კიდევ არა ჩანს, და ჩემ ღამაზას ვინღა მოდენის? კიდევაც წვიმდება! — მწუსარედ წამოიძახა ზატარა თინამ, რომელიც რკინის გზის ჰორად აღაგეს *) გადაღმა იდგა და მოუთმენლად გაიცქირებოდა ტვისაკენ, სადაც მათი სახლის კუერდზე მიმაული შარა იწეებოდა. იქვე თინასთან ახლო, საკვალეში, ზატარა კუკური, თინას უძცროსი ძმა, იჯდა და უდარდელად თამაშობდა სილაში.

— ნუ გეშინია, ბაბუა! ჯერ ადრეა: მოესწრები ღამაზას მოდენას, — გამოეხმურა თინას მოხუცებული ძეზობელი, რი-

*) ღობეზე გადასასვლელი ადგილი.

მელსაც ვეებერთელა თოხი გაეღო მხარზე და წაკუსული ნელა მიდიოდა შინისაკენ.

— როდის მერე? აი დაღამდა კიდევ, — თითქოს ვიღაცას საუვედურით სთქვა თინამ და ნაღვლიანი თვალები ისევ კ'სას მიაშტერა.

კ'საზე-კი განუწვევტლად მოდიოდნენ მხარზე თოხ-გადე-ბული სოფლის მუშა კაცები და ჰატარა გოგო-ბიჭები.

ეს უკანასკნელნი გრძელ-გრძელი წიქვლებით შინაურ საქონელს მოერეკებოდნენ საბაღასოდან.

— თუ იცი, ნენაი და ბაბაი ახლა კ'საში იქნებიან? — შეეკითხა თინას ჰატარა კუკური.

— რომ უოფილიუვნენ, კიდევაც მოვიდოდნენ, — გულმო-სულად შეუტია თინამ: — ნენაი ასე ძალე გაათავებდა ბუბის ტირილს?

კუკურნი აღარაფერი უძასუსა და კვლავ თამაში განაგრძო. თინაც განუძადა. ქუჩაც დაცარიელდა. საერთო სინუძე გამყოფდა. მხოლოდ ქარის ნაღვლიანი სისინი თუ არღვევდა საერთო მუედროებას.

— ნეტა „კუდალაი“ *) აიარა? — დაეკითხა თინა მძის ცოტა ხანს შემდეგ.

— არ ვიცი, სააგარაკო მატარებელი-კი დავინახე და „კუდალაი“ არა, — მიუგო კუკურნი და განაგრძო: — იქნება ჩუენი ლამაზაი ქე გამოდენოს ვინმე.

— სადაა მერე? ეველამ გამოდენა პროსები, და ჩუენი ლამაზაი არა ჩანს, — უკმეოფილოდ სთქვა თინამ და თვალებში ცრემლი მოერია...

ძლიერ უევარდა თინას ლამაზა; თვითონაც არ იცოდა

*) ორთქლმავალს, რომელსაც სხვა ვაგონები არ ახლიეს, ასე ეძახიან ვუროში სოფლის ბავშვები.

რატომ. წინადა, სანამ ლამაზა დაიბადებოდა, თინა არაფერი უკრადლებას არ აქცევდა ძროხებს, არც-კი იწუხებდა თავს, კვიან მოდენიდა იმათ ვინმე, თუ ადრე. ერთხელაც არ წასულა თვითონ ძროხის მოსადენად. იმ დღის შემდეგ, რა დღესაც თინამ წაბლის-ფერი ჰატარა „ქოქინა“ ნახა, მის სიხარულს სასიკვარი არა ჰქონდა, და რადგანაც „ქოქინა!“ ზირისაზე თეთრი ჰქონდა, ამიტომ სახელიც ლამაზა დაარქვა.

ამ დღიდან თინა განუერვლად „ქოქინასთან“ იყო: ეფერებოდა, ჰკოცნიდა, უხიდავად ბლომად ბაღებს და ასუქებდა. როცა „ქოქინას“ საბაღასოზე გადგნის დრო დადგა, თინა აბა სხვას როგორ ანდობდა: დილაობით თვითონ გადადგენდა ვანებს გადაღმა „თაღარაში“ *) და საღამოობითაც თვითონ მოდენიდა. ეს კია — თინას საშინლად არ უყვარდა მავი ძროხა, რადგან დარწმუნებული იყო, მავ ძროხას რომ მიეკარებოდა, თვითონაც მავი შეიქნებოდა; მას-კი საშინლად უნდოდა თეთრი ყოყილიყო. — თინას თმაც ლამაზას ბეწვის ფერისა იყო. მსოფლოდ თინას ცი'ფერი თვალები ჰქონდა, ლამაზას-კი — მავი.

მღვირ ეძინოდა თინას მატარებლის, რადგან ბევრი საზრდლი მოუტანა ახლო-მახლო მესობლებს: ერთხელ თინას თვალწინ დათას ოჯახის მარხნად თინას დაეწია და კასრისა; ამას წინადა ვლიზბარს დეკნა დარჯვის სხლამდი ჩადგნა და იქ მოჰკლა. აბა ბატი, ქათამი და ინდოური რამდენი კასრისა — ვინ მოსთვლის. დიდ თოვლობაზე სიმ რაც სოფელში ძბლლები იყო, სულ დასწვეიტა, ეველა მატარებელზე უფრო თინას „კუდალას“ ეძინოდა, რადგან ის ეველასზე უფრო შეუბრალელებელი იყო: მისრიალებდა ელვის სისწრაფით და იმ-ვიბთად გადახასწრებდა ღიანდაგზე მდგარი საქონელი, სწრაფად

*) საბაღასო.

წამოეწეოდა და ჩვილი ეველივით გასჭყელებდა. „კუდალაზე“^{საქონელი} მემანქანეც ეოველთვის ცუდი იჯდა. არაფრის გულისხამვის წყალს არ ჩამოუშვებდა, რომ იმის შიშის დაფაცურებინა საფრთხეში მყოფი საქონელი. სხვა მემანქანები კი სშირად სამოუშვებდნენ წყალს და ამით იმულებულს ჯოფდნენ საქონელს გაქცეულიყო. სააგარაკო მატარებლის მემანქანე რომ რამდენჯერმე შეჩერებდა მატარებელს, რომ საქონელი არ გაეშკლიტა.

არამც თუ თინას, ეველა ამ კუთხის ბავშვებს ეჯაფრებოდათ მატარებელი და ეველაზე მეტად „კუდალა.“ მოახლოვდებოდა თუ არა საღამო, იყო ბავშვების ჭანჩან-წევეტა და წივილი-კივილი: ეველა ბავშვი დაფაცურებული იყო, სცდილობდა უფნებლად მოედენა სახლში ოჯახის მარწენალი საქონელი.

გზაზე კიდევ გამოჩნდა ერთი გროვა ძროხებისა და მათ უკან—გროელი წვეზლებით ჰატარა გოგო-ბიჭები... ეველანი დინჯად მიდიოდნენ რკინის გზისაკენ.

— ეენაცვალე, ჩემი ლამაზი ქე არ მიდის აგერ?—სინარულით წამოიძახა თინამ და სწრაფად გადახტა ალაგზე, რომ გზაში შეკებებოდა საეეარელ „ქოქინას.“ კეუროც ზეზე წამოდგა... ამ დროს რაღაც შორს მატარებლის სმა-მაღალი გუგუნი მოისმა.

— ბიჭო, დავიღუპეთ, მატარებელი მოდის!—დაუვირა თინამ ძმას და ელვის სისწრაფით გაქანდა რკინის გზისაკენ. მატარებლის გუგუნი არც ჯოგის გამოძრეკ გოგო-ბიჭებს დარჩათ შეუმჩნეველი—დაჯერეს ეენი და სწრაფად მოემწევიდნენ საქონელს თავში, რომ უკანვე დაებრუნებინათ მატარებლის გაეულამდე.

საქონელი-კი აღარ ემორჩილებოდა ბავშვებს და, მოსვენების სურვილით გატაცებული, ჟინიანად მინისაკენ მოიწეედა. ბავშვები აწრიადდნენ. წივილი-კივილი-ევირილი აირია ერთ-

მხეთში; უერთა სმენა არ იყო; უველა ბაჟუცი თავის ხელს ეტანებოდა და ცდილობდა უკან დაებრუნებინა. დარჩა უნატრონოდ მხოლოდ ლამაზა. ის თითქოს ვერ ამხნევდა იმ ხსოვნარკვეთილ უვირილს, რომელიც მის გარშემო ტრიალუ-ბდა და კულ-დამშვიდებული ხელა მიდიოდა რკინის კისისაკენ. თინა შედაჯდა ლამაზას გაჭირვებას, კრძობდა, რა უბედურება იყო მის თავზე, მაგრამ რკინის კისზე გადასვლა ვერ გაბედა და, ხსოვნარკვეთილი, მხოლოდ გაჭკიოდა:

— კუდალი, ბიჭებო! არ გამოუშვით ლამაზაი, არ გამოუშვით.

ბაჟუცებს სხადა ჭქონდათ სხვისი ჯაგრი—თავიანთი საქონელი ვერ დაემაგრებინათ და შუბლზე ოფლ-დადუნინის ხან აქედან მოუვლიდნენ საქონელს, ხან იქედან.

მატარებელი მოახლოვდა, მხოლოდ ორი სპეენი-ღა იყო იმასა და ლამაზას შუა. ლამაზა იღუპებოდა. უცებ თინამ მოიკრიბა რაც ძალი და ღონე ჭქონდა, სწრაფად გახტა მატარებლის წინ, შემოეჭრა ლამაზას კისერზე, ჩათრია იქვე თხრილში და გაახურა. მატარებელმა გუგუნით გაიხრიალა. ბაჟუციც, თითქოს არაფერი მომხდარიყოს, დაწინარდნენ და მხიარულად გაირეკეს საქონელი ბინისაკენ.

შემო ერთი კიდევ გამოიხედა ღრუბლებში და სწრაფად მიიძღა. თინა ადგა და გახარებული ჭკოცნიდა ლამაზას.

ლეო იმნაძე.

(ვაგროძელება).

VII

ევისგან მოტყუებულ
გლეხს ცხოვრება გაუჭირდა;
ასლანდელი მისი ეოფნა
ტანჯვა იყო, არად ღირდა.

კარგ ცხოვრებას დახუკული —
უცბად გასდა მოწანწალე;
კაცთა შორის აღარ ჰქაჯდა
არც ნუკეში, არც მოწუვალე.

ხაჩნობი და მეგობარი,
ვინც მძად ჰქაჯდა შენაფიცი,
ეველა მისთვის ოხერია,
უცნობია და უფიცი.

მძიმე ტვირთი კისრად აწევს,
 მწარედ სტირის, იკაპკება:
 მიმძილითა ნუ მომკლავთო,—
 მტერს, მოყვარეს ვხვეწება.

ერთმა კარვმა მეგობარმა
 სხვაზე მეტად შეიბრალა:
 მადლის ლეკვი გაუკზავნა
 და თან ასე შეუთვალა:

„კარგი ჯიშის ლეკვი არის:
 რძე აჭამე, მოუარე;
 შენთვის მე ეს ავირჩიე,
 სხვა ლეკვები გადაუარე.“

„და დღეს წნილი, ორი ქილა,
 დაჯარხიეთ, დაჯამევეთ;
 ფათლები მაქვს დარჩენილი,
 წაიღეთ და მოისმარეთ.“

სხვა შემწე და სხვა ნუკეძი
 კლესს არა ჰეჯეს ამის მეტი;
 მტერს, მოყვარეს ის აწუხებს,
 ვითა ხელი, ვითა ცეტი.

სტირის კლესი, სტირის კლესი...
 სტირის თავის ვაებასა:
 მირს მიწაზე ხალხს ეძღურის,
 ზეცაში-ვი ღვთაებასა...

ბრივეი კლესი ოჯახობით
 მიადგება მეფის კარებს:

ვევდრება მწუხარებით,
 მაგრამ მეფე არ იბრძლებს,

კლეხის ცოლი, როგორც ქალი,
 უკლარ ითმენს სიღარიბეს,
 უოუკლდე ქმარს ეხსებება
 და იღვსავს მასზე კბილებს.

—ღახარო და დოკლანიავ!—
 წეროძით უთხრა ცოლმა კლეხსა:
 —სომ-კი ხედავ, მძიერი ვართ,
 არ გეცვია ტანს და ფეხსა.

რას უეურებ, დაფაცურდი,
 წადი ისევ ძელორესთან.
 მეც წამოვად, რევევდროთ—
 დავეხმაროს ბელორესთან.

იქნება ქნას კვლავ წევალობა —
 დავეუენოს რამე გზაზე;

უსათუოდ შევებრძლივით,
 როს მიუვდით ასე კარსე.—

მათ ზირჯადრი კადიწერეს
 და გუდგენენ ორნივე კისსა;
 კროძხეთისა სუკემს სცემენ:
 ქმარი — ცოლის და ცოლი ქმარსა.

რა მივადნენ მკლარესიძან,
 ქაღმა მორთო იქ ტირილი;
 ქმარს დაუწეო გამტყუენება
 და შესწამბ ბევრი ცილი:

— ჩემი ქმარი ბრიევი არის, —
 ქაღმა უთხრა მკლარესა: —
 როცა ფული ჯიბეში აქვს,
 ღხინს ეწევა უოველ დღესა.

— როცა არა, — ზირს დადგებს,
 არ კითხვლობს არაფერსა;
 ტანსე კაბა არ მცვლია,
 არ ვებრძლივით, როგორც მტერსა.

შვილებსა მთლად დაგვიტიტულდა;
 არც ზური კვაქვს, არც სცვლილი,
 კეჭედრები მუხლ-მიადრეკით:
 შემობრძლიო მე სავსელი.

— მიეგუ ბეგერულს მოწეალებსა:
 დამიტყუესე ბრიევი ქმარი;
 თან გვირჩიე, როგორ უნდა
 მოვიძიროთ ეს დღე მწარი. —

ამ სიტყვებზე უხვად ცრემლი
გადმოუვარა, გაცხადითრდა;
ძილად წარმოსთქვა მელიორეს წინ,
სამწუხრო რაცა სჭირდა.

და მელიორეს ამით ნახვით
აუხუედა შწარედ გული;
რბილად, თვისდა უნებურად,
იკრძნო ქალის სიბრბლული.

რომ მოეღო გულზე ცუცხლი,
დატრიალდა, ვითა ჯარბ.
საქმე მოაკვარაჭინა,
როგორც იყო, ჩუმიდ, წუნარბ.

კლესხა უთხრა:—ჩემო კარგო,
საყვარელო ამხანაგო!
კულით მინდა შეგეწიო,
თუ რამ ვიცო, მენცა კარგო.

ბელურასთან მიდი ჩქარა,
 ცრემლით ფეხქვეშ ვაუჯორდი;
 თანშით უკიდია ჯოხი,
 იგი სთხოვე და გაშორდი.

თუ-კი მოცეცხ, მოძიტანე;
 მოდი ჩემთან მხიარული.
 ამოვიღებ ჯოხით უველას,
 რაც რომა კაქეს დაკარგული.

შენი ცოლი ვერ წაშოვა,
 რადგან მეტად დაღლილია;
 მისი მოვლა და შენახვა
 ჩემთვის ერთობ ადვილია.

შენ მოსულამდის შენი ცოლი
 აქ დანტოვე—ჩემს ბინასზე.
 წადი ახლავე, ნურას ფიქრობ,
 არ შეჩერდე სადმე კვასზე.

სტეფანე ძიმიტარიშვილი (კორტოხა).

(დასასრული იქნება).

ბავშვი და ღათვი.

რა ზღაპარი უცხოა ბავშვებს დადი ცხოვრების-
მოუყვარებლობით შესცქეროდ. ერთმანეთის. ერთი-
სეთი წლისა იყო, მეორე—მხო-
ლოდ სეთი თვის. ერთი—ღოჯა-წითელი,
თავიდან ფეხამდე თეთრად მოსთელი;

მეორე—კომპოზიციით მუვი. ერთი სიტყვით, ერთი იყო ბავშვი,
მეორე—კი —ღათვის ბელი. რომელი იყო უფრო შემინებული—
მხელი სათქმელია. თუძნა ღათვის ბელი მხოლოდ სეთი თვი-
სა იყო, რასაკვირველია—სეთი წლის ბავშვზე უფროსი და
უფრო კამოცდილი იქნებოდა. დათენია შესკუზდა ტივზე, რომელიც
ბავშვს ეკუთვნოდა, და კარგად ხედავდა, რა ცუდ
მდგომარეობაში ხვარდა. ის, რა თქმა უნდა, ელოდა, რომ
ბავშვი დაკრეჭდა კბილებს, დაიწუებდა ღრიალს და კბავდუ-
ბდა მას; მაგრამ წუბლში გადაჯარდნისა დათენიას სიკვდილზე
უფრო ეძინოდა და საბრძოლველად, მოემხდა.

თუცა ზაწია ბავშვს საძიძო სასუ სრულებით არა ჰქონდა და, მაგრამ ტივის ზატრონი იყო და ველური ცხოველების ასრით, ეოველი არსება, რაც უნდა ზატარა და უძწეო იყოს იგი, თავის სამფლობელოში საძიძო ხდება და მასთან იქ შეტაკება სახიფათოა. ბავშვიც შეძინდა და სლუკუნი დაიწყო. ეს გარემოება დათუნამ შერიგების ნიშნად ჩასთვალა.

თავის მხრით ბავშვიც მოელოდა, რომ დათვი მივარდებოდა და დაუწყებდა კებნას, თორემ აბა რისთვის უნდა მოსულიყო აქ ეს მხეცი, როდესაც შეუძლია ხეზე თავისუფლად სიარული. მართალია, ეს ზატარა დათუნია ბავშვის მოძინაურებულ დათვსე, ტვდისე, ბევრად დიდი არ იყო, მაგრამ ტვდომუკანა ფეხებით სიარული იცოდა და ბავშვის ეოველ ბძანებას დაუეოვნებლივ ასრულებდა. ახალი ნაცნობის შავი ქურქი სრულებით არ ჰგავდა ტვდისას. ტვდის ნაცრისფერი მოთეთრო ქურქი აქვს და თვალელები სულ სხვა ფერისა.

ბავშვი მიუენდა და მოთმინებით ელოდა ღუდის მოსულას, რომელიც გამოიხსნიდა ამ საძინელ მდგომარეობიდან; მაგრამ აქამდე განერებული ტივი უცებ დაიძრა და ნაწირს მოძორდა. ადიდებულმა წებლმა სწრაფად გაიტაცა ის და ქვეით კააქანა. წებლ-დიდობა რომ არ ეოფილიყო, ხვენი მგზავრები დიდ განსაცდელში ჩავარდებოდნენ, რადგან ამ ადგილას ბევრი დიდრონი ქვა ევარა.

წებლი ტივს ბურთივით ათამაშებდა: ხან იქით ისროდა, ხან აქით; ტივი ხან ერთი კუთხით ჩაიძირებოდა წებლში, ხან შეორეთი. მგზავრები შეძინდნენ. თავშესაფარად მხოლოდ ერთი ადგილი-და დარჩა:—ეს იყო ტივის შუა გული, სადაც წებლი არ სწვდებოდა. დათუნია კრძალვით და საცოდავი კნაველით მიიწკვდა იქი აკენ. ბავშვიც დასტოვა თავისი კუთხე, შეძინებული მიცოცავდა და ტალღებს თავს არიდებდა. ასე შეუძნეუ-

ლად მიუახლოვდნენ ერთმანეთს. ორივეს მოაგონდა თავისი დედა, მისი ალერსი, მოაგონდა, რა ძუძოდ იყვნენ დედების ასლოს. ბავშვი ტირილით მიცოცდა დათუნანათან და ორივე ხელი მოჭყვია ველზე. შეშინებული დათვიც კეპროდა ბავშვს, ცდილობდა ჩაეშალა თავი მის ზაწია ხელებში, რომ ეს სძინელი წყალი აღარ დაენახა.

გავიდა კიდევ ათი წუთი, ტივი ქვებიან ადვილს განცილდა და წუხარად განაგრძო ეზა. მკსაურებიც ცოტათი დამშვიდდნენ. ბავშვი ახლა უკეთეს მდგომარეობაში იყო: აღარც წებლის, აღარც დათვის არ ეშინოდა. დათვიც გამოერკვა: წებლი ახლა აღარ აშინებდა, მერამ ბავშვს დაუწყო უნდობლად ცქერა. ბავშვმა იკრძნო ეს, განახნდა თავისი სკვარელი ტედი და ალერსით უთხრა:— ტედი, მოდი ხეშიან!— მოჭკიდა თათზე ხელი და თავისკენ მისწია. დათვი გაუბედავად მიუერთხდა ბავშვთან; ამ დროს მან მწვავედ იკრძნო დედის დაკარგვა, კული აუხვილდა და, თუცა აღაძიანის სახისლარი სუნი ჰქონდა, მანაც მიენდო ამ კეთილ ბავშვს. დედამ უკვე ახწავლა მას, რომ ყოველ სუნზე უფრო მოსარიდებელი ადაძიანის სუნია. დათვნიან დაიღალა: კინებოდა; უშიშრად დასდო თავი ბავშვის მუსლებზე და დასუკბ თვალეში.

ახლამა მეკობრობამ ბავშვი აღტაცებამა მოიკვანა, მხიარულად გაიქნია თავი და დათვის რბილ ქერქსე დასდო.

წებლი ამ ადვილას ერთობ მდორედ მიდიოდა. განაფხულის ცხარე შხით განათებული ტივი ხელ-ხელად მიცურავდა. დათვს მძინევე ჩაეძინა. ბეური ლოდინი არც ბავშვს დასჭირებია: ჩამალა თავი დათვის ბეწვში და ტკბილ ძილს მიეცა. ტივი უკვე მოეღო წებლამა ჩაჯარნილ დიდ-ტოტკებან ხეს და წუხარად განერდა. მძინარეთ არაუფერი არ გაუეცათ.

ბავშვის დედა-კი ამ დროს მწუხარებით გაეღებოდა, ძირი-

დან მოჭკრბ თვალი სწრაფად მიძაულ ტივის და მაშინვე მიხვდა, რაც მოხდა. ცურვით რომ გამოჭკიდებოდა, ვერ დაეწყოდა, არც ნაწირიდან შექმლო შეკლა. იმ წამსვე გაიქცა შესობელთან, რომელსაც ნავი ჰქონდა. საბედნიეროდ შესობელი მინ დაუსხდა. დედამ ამბის გამოკითხვაც აღარ აცალა, საჩქაროდ მოამხადებინა ნავი და სოსოვს თითონაც მიე ჩამჯდარიყო. შესობელი მიხვდა, რომ ლაზარაკის დრო არ იყო და უსიტყვოდ ახრულეებდა საშინლად აღელვებულ ქალის ეოველ ბძანებებს. როცა ნავი დაიძრა, დედამ თვითონ უამბო ეველაფერი. შესობელმა ნათლად წარმოიდგინა ბავშვის საშინელი მდგომარეობა და მარდად მოიქნია ნიხები. წელი მიაქროლებდა ნავს,

აქეთ-იქით აჯახებდა; მაგრამ დედა ვერაფერს ვერ გრძნობდა: იჯდა ნავის ერთ კუთხეში, ორივე ხელით მაგრად ჩაეჭიდა ნავის კიდევებს და დეჩინებით შორს გაიუურებოდა. სახე მთლად

კაფითრებოდა, თვალები უკლავდა და ცრემლები ღაზა-ღუჭჭით სვევიოდა ლოუებსზე.

დათუნისა და დედაც საშინლად აღელვებული იყო და არა ნაკლებ აშინებდა თავისი ზატარა ბელის უბედურება. როცა დაბრუნდა ნაწიროსზე და შეიღო იქ აღარ დაუსვდა, აღიღო ამცნო, რომ ის წელისსაკენ წასულიყო. აქ კი კვალი იკარგებოდა. შენიშნა, რომ ტივიც, რომელიც მუდამ იქ ეკუთვნებოდა, აღარ იყო, და ხუმარ გუდგა კ'სას. ადიდებული წვალი ნაწიროსზე ამოსულიყო. ხან ცურვით, ხან ცოცვით, საშინლად მოქანცული დათვი ავიდა ერთ კორდზე და ასიოდ ნაბიჯზე გაჩერებული ტივი და ზედ ორი არსება დაინახა. მაშინვე გამოიღნო თავისი შვილი, რომელსაც თავი ჩამალული ჰქონდა მგორე ზატარა არსების მუხლებში და მისი თმები ვიღაც უცნობის ქერა თმებს შერეოდა. სუნით იცნო, რომ ეს არსება ადამიანი იყო და საშინელი ღრიალით დაეძვა კორდიდან, ჩაკარდა წვალებში და გასცურა თავისი შვილის დასახსნელად.

მხოლოდ ასეა შენიშნა, რომ ტივის ნაწი უახლოვდებოდა და მივ ორი კაცი იჯდა. ნაწი უფრო ახლო იყო ტივთან და ბებერ დათვზე უფრო ჩქარაც მიცურავდა. დათვს შიძისა და სიბრაზისაგან გული უსკვებოდა; თავში მხოლოდ ერთი ფიქრი უტრიალებდა: ესენი სომ სასიხლარი ადამიანები არიან; ადამიანები-კი ეოველთვის ქურდობით და ავახაკობი ცხოვრობენ, და ახლაც, უკვებელია, ჩემი შვილის, ჩემი მვირფასი საუნჯის წართმევა უნდათო. დათვი ჩქარობდა, უკანასკნელ ძალ-ღონეს იკრებდა ტალღებთან საბრძოლველად. ნაწი ხელა დაეჯახა ტივს და გაჩერდა. დედა საჩქაროდ გადასტა ტივზე, ბელი განზე მიავლო, ბავშვს ხელი ჩაავლო, მაგრად ჩაკრა გულში და ნაწიში გადაიფანა. სისარულით დმერთს ძაღლობას სწირავდა და თან შვილს უსავეედურებდა.

ბავშვმა გაიღვიძა, დედა დაინახა, მაგრამ ჯერ კიდევ კანკალირებდა. კად არ მოსულიყო კონს, როცა ტივსე დარჩენილი დათვი შენიძნა და დაძახა:

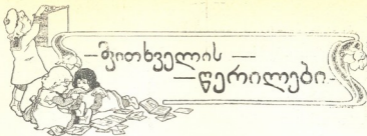
— ტედი! არ მინდა ჩემი ტედის აქ დატოვება; უძისოდ არ წავალ!

— ჩქარა, ჩქარა, ჩასხედით!—ჩქარებდა დედას მესობელი:—ბებერი დათვი გვიანლოვდება; ეტეობა—ძლიან აღმოათებულა.

დედა უოქმანობდა, —უნდოდა შეიღისთუის ესიაძოვნებინა; მაგრამ შესედა თუ არა ბებურ დათვს, რომელიც ახლა ოცდაათი საბიჯის მანძილზე იქნებოდა, საჩქაროდ ჩაეშვა ნაუში. ბავშვი იწვევდა დათვის ზატარა ბელისაკეს, ტიროდა, ევიროდა, წამოიყვანეთ ჩემი საკვარელი დათვიო, მაგრამ ნაუი სწრაფად მოადებოდა ტივს.

მავიტა.

ფერილები რედაქციის მიმართ.

ქ-ნო რედაქტორო!

უძორწილესად კოსოვთ ჩამწეროთ ფრინველთა დამცველ სასოკადოების „მისის კაპიტრის“ წვერად. სულით და გულით მიუგარს სიტები, ვარ და ვიქნები მათი დამცველი.

ქეთევან სუბიშვილი.

ქ-ნო რედაქტორო!

კოსოვთ უძორწილესად სუენ, საბი ამხანაგი, ჩაკერცხით „ფრინველთა დამცველ სასოკადოების“ წვერებად. ზირობებს სჯესებით შევარულებთ.

მსურველები: 1) გრიგოლ მეფეანაძე; 2) ვარლამ ბერუხოვი და 3) ამბროსი ჩაჩიანი.

ნიშნები გთხოვთ გამოგვიგზავნოთ ამ ადრესით—ლილიაში ლეჩხუპის მაზრა.—გრიგოლ მეფეანაძე.

ქ-ნო რედაქტორო!

კოსოვთ მეც ჩამწეროთ „ფრინველთა დამცველ სასოკადოების“ წვერად. სიამოვნებით ავასრულებ ეველას მოვალეობას.

ხონის მარიაშის სასწავლებლის I კლასის შეგირდი მაია მესხი.

გეოგრაფიული ამოცანა

(წარმოდგენილი დ. კარბელაშვილის-შიერ).

1. სამხსრო ქალაქი იმერეთში—7 ასოსგან.
2. შიდა სასაღვრე გარეშე, სადაც ქართული ძველის-ძველი მონასტერია —5 ასოსგან.
3. მდინარე იმერეთში —5 ასოსგან.
4. სოფელი სიღნაღის მაზრაში—5 ასოსგან.
5. ძველად ქართული ქალაქი, ახლა სოფელი—6 ასოსგან.
6. ძველი ქალაქი მცხეთასთან, ახლა დაზგრეული —6 ასოსგან.

ამ სიტყვების ზირველ ასოებისგან შეადგინეთ ძველის-ძველი სოფელი შესანიშნავ ტაძრით.

შ ა რ ა ლ ა.

(წარმოდგენილი პ. ნიორაძის-შიერ).

უხმო ასოს წინ დაუსვი
 ისეთი რამ არსებოა,—
 ზღვაშიც იუას, ტბაშიც ნახო,
 მტრებთან რომ არა წნდება; —
 შეძღვე დაურთე ის ხანი,

რა დროს ქსოვს ჩიტი ბუდეო,—
 და ნახევარი ნაწილი,
 რითაც შეამზნევე მრუდესო,—
 ცხოველია მეტად ცქვიტი,
 ასტეზა ღობე-სღუდესო.

რ ე ბ უ ს ი.

(წარმოდგენილი ნ. - მიერ).

’
ი

’ მინდვრები
’ ანუ?..

”

რ

’ ნობათი
’ ანუ?..

”

’ სოფელი
’ კახეთში.

’

’ ებრაელ-
’ ბის მეფე.

’ ქალაქი
’ რაკაში:

’

’

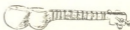
”

’ ძე ანუ?

’

’
’ ა

80-13 №-ში მოთავსებულ გეოგრაფიულ აზოცანის და რეზუსის აღსნა

- 1) არაგვი, რიონი, მტკვარი, ილაზანი, ზარზმა, იორი—არმაზი.
- 2) უცნაურ თაიგულში გყავილებს გარდა გამოყვანილია 12 სახე.
- 3) ცოდვა გამქლავებულ სჯობია.

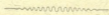
„ნაკადული“-ს რედაქციაში

და

წერა-კითხვის სასოგადოების წიგნის მდარსიადი იუიდება
შქმდევი წიგნები:

- 1) **ტომის თავგადასავალი**, — თხზ. მარკ ტვენისა, თარგმ. გრ. ყიფშიძისა, ფასი . . . . . 50 კ.
- 2) **რას გვიამბობს ოთახი**, — თხზ. ავენაროუსისა, თარგმ. გ. ჯაფარიძისა, ფასი . . . . . 20 კ.
- 3) **დასურთებული ასაწყობი ანბანი**, — ფასი . . . . . 1 მ. 20 კ.
- 4) **სკრუჯი და მარლერი**, — საშობაო მოთხრობა, ჩარლზ დიკენსისა, თარგმანი ნინო ნაკაშიძისა, ფასი . . . . . 25 კ.
- 5) **დასურათებული საყმაწვილო მოთხრობები** ჰ. ჯ. ანდერსენისა, ერ. სეტ. ტომპსონისა, გ. ინსაინისა და რ. კიპლინგისა, ფასი . . . . . 30 კ.
- 6) **ბავშვობა და სიყრმე**, — მოთხრობა ლევ ტოლსტოისა, თარგმ. ნინო ნაკაშიძისა, ფასი . . . . . 60 კ.
- 7) **ორი მხატვარი**, — თარგმანი დ. ავალიანისა, ფასი . . . . . 15 კ.
- 8) **სამშობლო ბუნების სარკე**, დასურათებული საყმაწვილო მოთხრობები, — ივანე ელიაშვილისა, ფასი. . . . . 30 კ.
- 9) **შობა**, მოთხრობა გურიის ცხოვრებიდან, — ნინო ნაკაშიძისა, ფასი . . . . . 5 კ.
- 10) **ახალგაზრდა მეფის სიზმარი და დევი — ეგოისტი**, ორი მოთხრობა ოსკარ უაილდისა, თარგმ. ივ. მაქავერიანისა, ფასი . . . . . 5 კ.
- 11) **დათო**, — ირ. ევდოშვილისა, დიდების მამიებელი, თარგმ. ალ. შანშიაშვილისა, ფასი . . . . . 5 კ.
- 12) **მოთხრობები**, — ლაგერლეთისა და სხვა უცხო მწერლებისა . . . . . 5 კ.
- 13) **იგავ-არკნი**, — 125 დასურათებული, ჰატარა მოთხრობა, ავტორის სურათით, ალ. შირიანაშვილისა, ფასი. . . . . 75 კ.

1913 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურბათებულ სუქმანწვილო ქურნად

„ნაკადულს“-სე

◆ წელიწადი მიცხრა ◆

ქურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, სავანგებოდ არ-
ჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით; მონაწილე-
ობას ღებულობენ ჩვენი ცნობილი მწერლები დ პედაგოგები.

წლიურად ხელის მომწერლებს მიეცემათ:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

1913 წელს წლიური ხელის მომწერნი ორივე გამოცემისა სა-
ჩუქრად მიიღებენ ამერ-კელ მწერალ ქალის ჰარიეტ ზიჩერ
სტოუს რომანს ზანტო განთავისუფლების დროიდან, „ბი-
ძია თომას ქობი“-ს სრულ თარგმანს. წიგნში იქნება 80-ზე
მეტე სურათი და ჩართულ იქნება ავტორის სურათი და
ბიოგრაფია.

თარგმანის რედაქცია და ინგლისურ დედანთან შედარება იკი-
სრა ილია ნაკაშიძემ.

ფასი ქურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მ. ნა-
ხევარ წლით—3 მან., ცალკე-ცალკე მცირე წლოვანთათვის
24 წიგნი—3 მან., მოზრდილთათვის **12 წიგნი—3 მან.**
ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადც.

ხელის მოწერა შეიძლება

ტფილისში—„ნაკადულის“ რედაქციაში, ზეზადაშვილას სახ.,
კ. დლოკინ. შრ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский
пр., № 8, და წერა-კითხვის საზოგადოებას წიგნის მდარზადაში, სასა-
ხლის ქუჩა: ქუთაისში—ისიდორე კვიციანიძესთან, შ. ვახუშტიშვი-
ლთან და თ. შთაკრაშიძელთან. სამტრედიისში—ივანე კლდიაშვი-
ლთან და ვლ. ნიკულაძესთან. ფოთში—თეოდოლე კანდელაკთან.
ბათუმში—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან, ტრაფიმ ინასარიძესთან და
ანასტასია ლომინაძესთან. ოზურგეთში დ ლანჩხუთში—ჯეო ამ-
ნაძესთან. თელავში—ვახო შატაშვილთან. ახალციხეში—კონ-
სტანტინე გვარამაძესთან. ბაქოში—ვასილ ახვლედიანთან, ხინო
გულაშვილთან და ივანე ვლავლიძესთან. გორში—ხინო დომოკოშვილთან
და ქეთევან ვახუშტიშვილთან. სოხუმში—კნ. მარიამ ანბაძესთან.
ქიათურაში—ივანე გომელაურთან. განჯაში—ს. ამბოქაძესთან.
ერევანში—კ. ოდიშარასთან. სიღნაღში—ს. ახმეტიაშვილთან.
ყარსში—ავ. სავთშვილთან. ალექსანდროპოლში—ს. შატე-
რაშვილთან. როსტოვში—შ. კლიშინაშვილთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თავ. პავლე იოსებისძე თუმანიშვილი.